

Maktubm k_{EN} Pəl raan̄j̄n̄ jee eglizge tun taa naan̄
Galat ki
Kupm m_{ETN} taar taadjeki doobm gen dooy maktubm
ken Pəl raan̄j̄n̄ eglizn Galat ki

Maktubm k_{EN} Pəl ol jeege tun Galat ki se, kесе naan̄
raan̄j̄n̄ jee al-Masige tun taa naan̄ Galat ki ə taa naan̄
Galat se naan̄ maak̄j̄ taa naan̄ Turki ken borse, ə naan̄
se kaam kaam kooko. Maak̄j̄ lee mertin̄ ken gen k-dige tu
ə ken gen k-mətəge tu se bō, Pəl tēdō naaba jaay tōndo
eglizgen mētinge se. Num gan̄ gōtn̄ mētin̄ ki se, jee kuuy
baado taadden taar kuuyu. Aan̄ gōd̄ dēn̄ eglizge se, eglizn
gen taa naan̄ Galat kic bō ək̄ Yaudgen aalga kaal maakde do
Isa ki ə ute jee uuno doobm raagen kuuy kici. Ə Yaudge
se naadē inḡ do Ko Taar ken Raa ēdō Musa ki. Kесе bō ken
lee gaasde gen kōsn̄ ute jee uun̄ doobm raagen kuuyu ə
ute jee ken̄ tōj̄ te pōnd̄ ey se. Jee ken̄ taarde baa ute Pəl ey
se, saap̄ ə jee al-Masige paac se, k'j'inḡ do Ko Taar ken Raa
ēdō Musa ki se ram̄ jaay bō k'kaal maakde do Isa al-Masi
ki. Num gan̄ taar naadē se tec̄ ute gen̄ Labar Jigan̄ gen̄ Isa
al-Masi se eyo. Taa naan̄ se bō Pəl raan̄ jee al-Masige tun
Galat ki taa adēn̄ kōnd̄ doob ki.

Pəl raan̄ ol tōosē *eglizge tun taa naan̄ Galat ki
(Rm 1.1-7)

¹ Maktubm se maam Pəl bō m'raan̄seni, maam ken
*debm kaan̄ naabm Isa al-Masi ey num nam bō bēer
əddum̄ eyo ə debkilimi bō əlumo eyo; num Isa *al-Masi
mala ute *Raa Bubu ken̄ duriṅo daan̄ yoge tu, naadē se bō
ken̄ əlumo. ² Maam ute genaagen̄ gōtn̄ ara, k'tēdsen̄ tōosē
naase jee eglizge tun taa naan̄ Galat ki. ³ Ən̄ Raa Bubjege
te Mēljege Isa al-Masi asen̄ tēdn̄ bēēde ə asen̄ kēdn̄ lapia.

⁴ Isa al-Masi se eɗron *serke taa *kusiñjege taa ajeki kooɗn dojege maakɗi nakge tun jig eyo do *duni ki ara. Naan̄ teɗiñ se aan goo Raa Bubjege maakiñ jen ro ki. ⁵ Bin se Raa se daayum *k'nookiñki. *Amin.

Labar Jiga kalay tak

(Gal 3.1-5, 4.9-20, 5.1-12)

⁶ Ken maam booy labarse se taar se okum taad eyo! Raa ken dan̄seno ute beɛ *al-Masi ken teɗseno oo gan̄ yokooɗ bin sum bo, naase 'resɗi ki ute Labar Jigan gen̄ Isa al-Masi se naatn̄ oo 'terlkiga naaga Raa ki oo uunkiga labar jigan kuuy, ⁷ m'aakiñ se aan goo Labar Jigan kuuy utu. Num labar jigan kuuy se bere, goto. Nabo jee kuuy maakse ki se je an̄ tujñ ute Labar Jigan gen̄ al-Masi se. ⁸ Num ken nam kuuy jaay baado taadsen labar jigan kuuy ken tec goo ken maam taadsesiñ ey se, ken teɗn̄ naaje, ey le *kooɗn Raa booy raan kic bo, Raa an̄ naamiña! ⁹ Naaje k'taadsenoga, ter boorse m'asesiñ taadn̄ dool daala, nam kuuy jaay baado taadsenga labar jigan ken tec aan goo ken naase 'booyiñkiro ey se, nam bin se, oo Raa an̄ naamiña!

¹⁰ Anum boorse m'raarsen bin se, m'je jikilimge bo am toom loɓu Raa le? Maam m'je jikilimge bo am toom eyo. Ken m'je jikilimge bo am toom num, maam koo teɗn̄ debm teɗn̄ naabm al-Masi eyo.

Labar Jiga ken Pól lee taad jeege tu

(NJKN 22.3-16, 26.9-20, 9.1-20,23,30)

¹¹ 'Booyki genaamge m'asen taada: Labar Jigan gen̄ Isa *al-Masi maam taadseno se taar se iino gootn̄ debkilim ki eyo. ¹² Taa taar se, maam booyiño gootn̄ debkilim ki eyo, oo nam bo dooyum eyo, num gan̄ Isa al-Masi mala bo teec naanum ki oo taadumo metiña.

¹³ Naase mala 'jeelki kingum do dokiñ se paac, ken maam lee do doobm Yaudge tu se. Kaad̄ ken se, maam lee

m'dabaro dena *eglizn gen Raa, ð m'je doobm m'adeno kutu. ¹⁴ Maakŋ metjilum ki, ute parumgen k'lee doobm Yaudge tu se, maam bo debm ken m'ðkiŋ ðŋ dena m'cir jee meŋge. Taa do doobm bubjege tu se maam bo debm m'ing dðk maakum ro ki. ¹⁵ Raa ken beer ððumo maakŋ koyum ki se, daŋumo ute beeŋa taa m'aŋ jeeliŋa, ð gaŋ kaadŋ Raa jen ro ki jaay aan se, ¹⁶ ð ter taadum m'jeelga Gooniŋa taa m'aŋ taadiŋ jeege tun Yaudge eyo. Naan ken se naar maam m'baa m'tond te metn nam gam ey sum. ¹⁷ Gaŋ kaadken se maam m'baa m'aano te Jeruzalem ki eyo gen kaakŋ *jee kaan naabm Isa al-Masigen aalo maakdege deet do maam ki se; num gaŋ maam gaan m'baa taa naar Suge tu ð m'ðk m'terl baado maakŋ geer ken Damas ki.

¹⁸ M'ted baara mətə jaay ba Jeruzalem ki, taa k'baa jeel naapa ute Pier. Gətn se maam m'ingə bii sik-kaar-mii ute naan tel. ¹⁹ Gətn se maam m'aako Jak kaliŋ ki genaa Meljege Isa al-Masi, ey num m'baa m'aak te *debm kaan naabm Isa al-Masi gam kuuy ey sum. ²⁰ Raa jeele taar maam m'raanŋsesiŋ se, taar met ki.

²¹ Ter maam m'iin m'baa taa naar Siri te gen Silisi. ²² Nabo eglizgen taa naar Jude ki ken gen al-Masi se aakum te bii kalaŋ eyo. ²³ Naade booy booy sum bo ð debm lee dabarjekiro do dakiŋ se, borse aalga maakiŋ do Isa ki ð baagga taadŋ taar Isa al-Masi jiga se jeege tu; ey num taar se bo ken do dakiŋ naan je an tuj se. ²⁴ Ken naade jaay booyo taar maam se, naade təm Raa taa maama.

2

Pəl ute *jee kaan naabm Isa al-Masige kuuy
(NJKN 15.1-29)

¹ Ter ken ted baara sik-kaar-sə jaay aas se, maam te Barnabas ð m'ðk Tit kici k'terl k'baa Jeruzalem ki tel.

² Ken əlum ba se, taa *Raa bo teec naanum ki ð taadum

ɔɔ m'ɓaao. Ken j'aan se, maam te magalge se, j'iik k'took
 cɛes ki gɔtn se, maam taadden Labar Jigan gen Isa *al-Masi
 ken maam lee taad jeege tun Yaudge ey se, taa maam m'je
 naabum m'tɛd tɛd se 'kutn cɛr eyo. ³ Debum Tit se naan
 kɔf Grɛk*, gan te naan se kic bo naade tɛdin te taa tɔɔg
 eyo taa *kɔjn pɔndo. ⁴ Jeegegen tɛd rode aan gɔɔ naade bo
 genaagen doobm al-Masi ki se bo, baadoga maakjege tu.
 Naade deek ɔɔ bɛeki num j'an kɔjn pɔndo. Jee se goon
 endo maakjege tu se je kaakɔ ɔɔ di jaay naajege j'ɔŋki
 dojege te Isa al-Masi. Taa naade je ajeki tɛdn bulu daala do
 *Ko Taar ken Raa ɛdo Musa ki. ⁵ Jee se naaje j'ɔnde te doob
 eyo ɔɔ taarde lɛ k'took te eyo. Taa naaje k'je Labar Jigan
 gen Isa al-Masi ken mɛt ki se, naade an kɔɔ tuj eyo, num
 ɔɔnɔŋki 'king maakse ki gɔtin ki. ⁶ Jee ken j'aakde j'ɔɔ jee
 magal se, magal naade se maam m'an dim eyo: taa naan
 Raa ki se jeege paac aas kaasa. Jee se maam taadden Labar
 Jigan gen Isa al-Masi ken maam lee taad jeege tu se. Num
 naade se ɔɔ taadum te taar dim kuuy ey sum. ⁷ Gan naade
 jeelga Raa se ɛdumga taarin aan gɔɔ ken ɛdo Pier ki se kici.
 Maam ki naan taadum ɔɔ m'ɓaa taadn Labar Jiga jeege tun
 Yaudge eyo, aan gɔɔ Pier baa taad Labar Jiga, Yaudge tu se.
⁸ Taa Raa ken ɔl Pier tɛd *debm kaan naabm Isa al-Masi,
 gen baa taad Taarin Jiga Yaudge tu se, naan bo debm ɔlum
 maam kici, m'tɛdga debm kaan naabm Isa al-Masi, gen baa
 taadn Taarin Jiga se jeege tun Yaudge eyo. ⁹ Gɔtn se Jak,
 Pier, Jan, ken jee Raage jeelde aan gɔɔ jee magaldege se,
 naade se kic bo jeele Raa se ɛdumga naabin jim ki. Taa
 naan se bo naade ɔl jide tɔk jije maam te Barnabas. Kese je
 deekɔ ɔɔ taarje tum tɛdga kalaɔ. Gɔtn se naaje j'iin k'ɓaa
 taadn Labar Jigan gen Isa al-Masi se jeege tun Yaudge eyo
 ɔɔ naade lɛ, baa taad Yaudge tu. ¹⁰ Naade taadjɛn naka

* ^{2:3} Grɛkge se naade tɔj pɔnd eyo.

kalanj sum bo gen tɛda. Naade deekjen ɔ k'saapm do jee daayge tun Jeruzalem ki. Kɛse bo nakj ken maam m'ɔnj diriginj te eyo.

Pɔl mooy Pier

¹¹ Bii kalanj se, Pier baado kaakj jee Antios ki; bii se maam taadinsinj tal naan jeege tu, taa nakj naanj tɛd se jig eyo. ¹² Ey num Pier se lee tɔs tɔs te genaagen doobm *al-Masi ken Yaudge eyo. Num ganj Yaudgen iino gɔtn Jak ki jaay aan se, Pier aakde se iik tɔok cɛɛs ki, baate kɔsn te naade taa naanj beer beer jeege tun se. ¹³ Yaudgen mɛtinge ken doobm al-Masi ki se kic bo tɛd maakdege di di aan gɔɔ Pier se, ɔɔ ɔl Barnabas kic bo tɛd aan gɔɔ naade. ¹⁴ Ken maam m'aakde jaay naade lee ute ken mɛt ki eyo do Labar ken Jiga se, maam taad Pier ki naan jeege tu paac m'ɔɔ: naai ken kɔd Yaud jaay inj aan gɔɔ jee Yaudge ey se. Gen di jaay naai 'taad jeege tun Yaudge eyo ɔɔ tɛdn aan gɔɔ Yaudge se?

*Jeege se aalga maakde do *al-Masi ki jaay bo kɔnj kaaja*

¹⁵ Naaje se k'mɛtjil Yaudge, anum naaje se k'tec aan gɔɔ mɛtjil jeege Yaudge eyo ken jee *kusinge se. ¹⁶ Ken bin num naaje k'jeelki, debm ken Raa aakinj bɛɛ naaninj ki se debm ken aal maakinj do nakge tun Isa al-Masi tɛdo se, ey num debm ken inj do *Ko Taar ken Raa ɛdo Musa ki se eyo. Taa naanj se bo naaje k'j'aalki maakjege do nakge tun al-Masi tɛdo se kici, taa Raa ajeki kaakj kaaminj ki se aan gɔɔ jee aak bɛɛ. Num ken ajeki tɛdn j'aki kaakj bɛɛ naan Raa ki se Ko Taar ken Raa ɛdo Musa ki eyo, ey num te Ko Taar ken Raa ɛdo Musa ki se nam jaay 'tɛdn aak bɛɛ naan Raa ki se gɔto. ¹⁷ Ken naaje Yaudge kic bo ken k'je j'aki tɛd jee aak bɛɛ naan Raa ki se, j'aki kaal maakje do al-Masi ki jaayo. Ken k'tɛdki bin se naaje k'teckiga aan gɔɔ jee kusingen inj baa se paac se. Ken bin num al-Masi

se ɔljekiga maakɲ kusɪŋ ki la? Anum gɔtɔ. ¹⁸ Bin eyo ken maam jaay m'ɔk terl gen king do Ko Taar ken Raa ɛdo Musa ki ken maam resɪnɔga res se num, kese maam mala bo m'ɔŋ bɔɔrɔ ooc dom ki. ¹⁹ Gen king do Ko Taar ken Raa ɛdo Musa ki se, maam se aan gɔɔ debm ooyga kooyo. Nakgen se jaay paac aan se taa maam m'king gen Raa. Taa do dɔkin k'tɔɔl Isa al-Masi ro kaag ki se, maam se aan gɔɔ m'ooyga kooy† ute naana. ²⁰ Taa naan se ken maam m'ing se, Isa al-Masi bo ing maakum ki. Ken borse kingum do naan ki se, maam m'aal maakum do Goon Raa ken jema, ɔɔ ŋ roŋ ooy taa maama. ²¹ Bɛɛ Raa se maam m'an kɔŋ tɛdn nakɲ cɛr eyo; taa maam se m'kɔŋ terl gen king do Ko Taar ken Raa ɛdo Musa ki se ey sum. Ken debm jaay je tɛdn aak bɛɛ naan Raa ki te Ko Taar ken Raa ɛdo Musa ki se num, kese je deekɲ ɔɔ kooy al-Masi se, nakɲ cɛɛ.

3

*Jeegen uun *Ko Taar* ken Raa ɛdo Musa ki ute jeegen aal maakde do Isa *al-Masi ki
(*Rm 4, 8.14-17*)

¹ Naase jee taa naan Galat ki, naase se jee derlge, nana jaay bisen dose se? Ey num taa kooy Isa al-Masi ro kaag ki se k'taad k'tɔɔksenga metɪŋ pak pak. ² Naka kalaŋ tak sum bo maam m'je tɔnd metse: 'taadumki tu metɪna *Nirl Raa ken *Raa ɛdsen se, taa naase ingki do Ko Taar ken Raa ɛdo Musa ki bo ŋɪŋki lɔbu Raa ɛdsesɪŋ se taa naase 'booykiga Labar Jigan gen Isa al-Masi se ɔɔ aalkiga maakse do ki se le? ³ Ken ɔlse 'derlki bin se tap bo ne di? Naase uunkiro metɪŋ te tɔɔgɲ gen Nirl Raa, num gen di jaay borse je anki nan te tɔɔgse mala se? ⁴ 'Jeelki nakɲ aan dose ki paac se, naase 'saapɪŋki num ɔɔki nakɲ Raa tɛdsen se cɛɛ ne?

† 2:19 Kooy ese se kooy deer eyo num je deekɲ ɔɔ debm gaanga gen tɛdn Ko Taar Raa Yaudge se.

Goto, maam jeele nakɲ Raa tɛdsen se cɛr eyo! ⁵ Raa bo ɛdsen Niriɲa ɔ tɛd nakɲ-kɔɔbge dena daanse ki! Naan tɛdɲ se taa naase ɲgki do Ko Taar ken Raa ɛdo Musa ki lɔbu taa 'booykiga Labar Jigan gen Isa al-Masi ɔ aalkiga maakse don ki ɛ?

Jee took aal maakde do Isa ki se bo tɛdga gaan *Abraamge

⁶ 'Booyki! Kese bo taar ken Kitap taado ro Abraam ki ɔ: *Abraam se, aal maakiɲ do Raa ki* ɔ Raa se aakiɲ debm daan ki.* ⁷ Bin se m'je aki jeele jeegen paac jaay aal maakde do Raa ki se, naade se bo tɛdga metjil gen Abraam. ⁸ Kitap taad ɔ: bii kalaɲ jeegen Yaudge ey se utu kaal maakde do Raa ki, taa Raa utu tooko adɛn tɛdn jee aak bɛɛ naaniɲ ki. Taa naan se bo Abraam booyo do dakiɲa Labar Jiga ken Raa taadiɲo ɔ: *Ute metjil naai se, maam m'tɛdn bɛɛ jil jeege tun do naan ki paac.*† ⁹ Abraam aal maakiɲ do Raa ki ɔ Raa tɛdɲ bɛɛɲa. Bin se jee aalga maakde do Raa ki ute Abraam se, Raa adɛn tɛdn bɛɛɲ kici.

¹⁰ Num jee saap ɔ naade ɲg do *Ko Taar ken Raa ɛdo Musa ki kaliɲ ki sum bo ɔ aasga se, naade se Raa utu adɛn kɔɲɲ bɔɔɔ dode ki, taa Kitap taad ɔ: *Debm ken jaay ɔɲ tɛd te Ko Taar ken Raa ɛdo Musa ki aasiɲ te kart doobiɲ ki ey se, Raa aɲ kɔɲɲ bɔɔɔ don ki.*‡ ¹¹ K'jeelki, debm jaay ɲg do Ko Taar ken Raa ɛdo Musa ki sum bo ɔ tɛdn aak bɛɛ naan Raa ki se, goto, taa *Debm daan ki se debm aal maakiɲ don ki; naan se bo debm 'kɔɲ *kaajɲ gen daayum*§. ¹² Gaɲ debm ɲg do Ko Taar ken Raa ɛdo Musa ki ute debm aal maakiɲ do Raa ki se, dim adɛ tum se goto, taa Kitap deek ɔ: *Ko Taar ken Raa ɛdo Musa ki se, debm ken tɛdɲga te doobiɲ aas kart jaay bo kɔɲ kaaja.**

* 3:6 Aak JɛN 15.6. † 3:8 Aak JɛN 12.3. ‡ 3:10 Aak Dt 27.26.

§ 3:11 Aak Aab 2.4. * 3:12 Aak Lb 18.5.

¹³ Borse, naaje j'ɔŋ j'ingki te do Ko Taar ken Raa εdo Musa ki te doobiŋ eyo, jaay *al-Masi baado ooy taa naajege se. Ken naan̄ ɔŋ roŋ k'tɔoliŋ se taa ajeki dugŋ dojege, gen ken Raa naamjekiro. Taa naan̄ se bo Kitap taad̄ ɔ: *Debm* ken k'tɔol k'daariŋ ro kaag ki se, kese debm ken Raa naaminga naama.† ¹⁴ Isa al-Masi tɛd bin se, taa bɛɛ ken Raa taad̄ ɔ tɛdn̄ Abraam ki se taa jeegen Yaudge eyo kic bo 'kɔŋ kici. Taa naan̄ se bo naaje j'aki 'kɔŋ *Nirl Salal ken Raa taad̄ ɔ ajeki kɛda, taa naaje k'j'aalkiga maakjege do naan̄ ki.

**Ko Taar* ken Raa εdo Musa ki se 'kɔŋ tujŋ bɛɛ ken Raa ɔ tɛd se eyo

¹⁵ Genaaŋge, 'booyki m'asen taadn̄ nakŋ ken jeege jeeliŋ jeel paac. Ken jeege jaay ɔkga taasa ɔ dookga taarde kalaŋ se, nam kuuy kɔŋ kɔl taariŋ maak ki eyo. ¹⁶ Te Raa kic bo bini. Do dokŋ Raa taadga taad̄ ɔ tɛdn̄ bɛɛ *Abraam ki te metjiliŋa num deek te ɔ metjiliŋe tu eyo. Num gaŋ metjiliŋ ken naan̄ taadn̄ se taad̄ ute deb kalaŋ sum ɔ naan̄ bo *al-Masi se. ¹⁷ Kese bo nakŋ maam saapiŋ m'je m'asen taada: Raa naan̄ *dook te Abraam se, tɛd baara kaar-sɔɔ-te-sik-mɔtɔ jaay Ko Taar ken Raa εdo Musa ki se aana. Bin num Ko Taar ken Raa εdo Musa ki se kɔŋ tujŋ dookŋ ken Raa dooko ute Abraam jaay taadn̄ ɔ an̄ tɛdn̄ bɛɛ se eyo. ¹⁸ Ken Raa jaay je tɛdn̄ bɛɛŋ jeege tun ing do Ko Taar ken Raa εdo Musa ki sum num, kese je deekŋ ɔ bin se bɛɛ ken naan̄ taado ɔ tɛdn̄ jeege tun se tɛd ey sum. Anum Raa se taado maak-jen̄ Abraam ki taa naan̄ taadga taada ɔ utu an̄ tɛdn̄ bɛɛŋa.

Taa di Raa εdo *Ko Taara Yaudge tu

¹⁹ Ken bin num Raa taado Ko Taara Yaudge tu se gen di? Raa taaddeno se taa j'aki jeel nakŋ *kusiŋa bini metjil

† 3:13 Aak Dt 21.23.

*Abraam ken Raa taadno se kaana. Naan se bo debm ken Raa taad do an tedn been se. Ken Raa taado Ko Taara Yaudge tu se, naan edino ji kodn Raage tu do naan olo nam bo tedin debm doobina. ²⁰ Anum ken Raa taad do tedn bee Abraam ki se, naan mala bo taadin te taarina, ol te debm doobm gam eyo; do Raa se kalaŋ lak.

²¹ Bin se je deekŋ do Ko Taar ken Raa edo Musa ki ute bee ken Raa do ted se tum ey la? Anum goto, bin eyo. Ken Ko Taar ken Raa edo Musa ki jaay ed kaaja jeege tu num, jee uun doobm se kaadn naane tedga jee aak bee naan Raa ki.

²² Num gan Kitap taad do jee do naan ki paac se ing maakŋ kusin ki. Taa naan se bo Raa ted beena ute nakŋ ken Isa *al-Masi tedo se, do jeege tun aal maakde don ki.

²³ Kaad ken jeege on te doobm kaal maakde do Isa al-Masi ki ey se, Ko Taar ken Raa edo Musa ki se boobjeki aan go jee dangayge. Naaje k'j'ingkiro do Ko Taar Raa ken ese bini Raa baado taadjeki doobm gen kaal maakjege do nakŋ ken Isa al-Masi tedo se. ²⁴ Anum Ko Taar ken Raa edo Musa ki se boobjekiro bini Isa al-Masi aan ro ki. Taa naan se bo, Isa baado se taa j'aki tedn jee aak bee naan Raa ki, taa naajege j'aalkiga maakjege do nakge tun naan tedo se. ²⁵ Borse, kaadn j'an ki kaal maakjege do nakge tun al-Masi tedo se, aanga. Bin se Ko Taar ken Raa edo Musa ki se ok togo dojege tu ey sum. ²⁶ Taa naasen paacŋ aalkiga maakse do nakge tun Isa al-Masi tedo se, 'tedkiga gaan Raage. Taa naan se, naase 'tedkiga kalaŋ ute Isa al-Masi. ²⁷ Deere, naasen paacŋ jee *k'batizsega te ro al-Masi se, 'tedkiga aan go naana. ²⁸ Borse nam te metin goto, ken naai bo kod Yaud, ken kod Yaud eyo, ted dim eyo; ken naai bulu, ken bul eyo kic bo ted dim eyo. Ken naai menda, ken gaaba ted dim eyo paac. Taa te Isa al-Masi se naase paac 'tedkiga kalaŋ. ²⁹ Ken naase jaay 'tedkiga jee al-Masige num, kese naase 'tedkiga metjil Abraamge. Taa naan se,

naase utu aki kəŋ bεε Raa, kən Raa taad ɔɔ tɛdn Abraam ki te metjilin ki se.

4

Naaje k'bulge ey sum

¹ Kεse bo nakŋ maam saapin m'je m'asen taada: goono jaay utu baat num, booy taar jeege aan gɔɔ bul booy taar melina. Ey num nakge paac kaam jina. ² Num gan kən naan utu goon cəkɔ se, jeege bo aakin don ki ɔɔ dejina; naan aden booy kuun taarde bini 'kaan kaad kən bubin mala jen ro ki. ³ Naajege kic bo j'ingkiro aan gɔɔ gaangen sɛem se, nakgen ɔk tɔɔgɔ do *duni ki se tɛdjekiro bulge. ⁴ Gan kaadn *Raa taadn jaay aan se, Raa ɔlo Goonin do naan ki. ɔɔ naan se menda bo oojina ɔɔ ingo do *Ko Taar kən Raa εdo Musa ki, ⁵ taa dugŋ do jeegen ing maakŋ bul ki do Ko Taar kən Raa εdo Musa ki se. Ute naan se bo j'aki tɛdn gaan Raage. ⁶ Nakŋ kən taad ɔɔ naase 'tɛdkiga gaan Raage se, taa Raa ɔloga Nirl gen Goonina maakse ki kən dan ɔɔ Abba. Abba se je deekŋ ɔɔ: Bua. ⁷ Bin se borse naai bul ey sum, num 'tɛdga goon Raa. Aan gɔɔ naai 'tɛdga goonin se, Raa ute bεen se utu ai kɛdn nakŋ naan ɔŋ geninge tu se kici.

Pɔl uun nirlin do jee Raage tun Galat ki

⁸ Do dakin kən naase 'jeelki Raa ey bɔrt se, naase ingkiro bul maragge, num gan maragge se raagen deer eyo. ⁹ Num borse naase 'jeelkiga Raa, ey lɛ m'deekŋ m'ɔɔ Raa jeelsega naase, num taa di jaay naase 'terlki daala do nakge tun ɔk tɔɔgɔ do naan ki ara ɔɔ kən tɔɔl sɛr ey se. Naase 'je aki terl kinŋ bulu do nakge tun se daal la? ¹⁰ Taa naase 'taadki ɔki biigen metinge bii *serke, laapgen metinge ɔki gen serke, kaadgen metinge ɔki gen serke, ɔɔ baargen metinge kic bo ɔki gen serke. ¹¹ Nakŋ naase 'tɛdki se ɔlum beere

maakum ki, taa maam m'je naabm maam m'tɛdɪŋ daanse ki se kutn cɛr eyo.

¹² Genaamge m'eemsen nɔɔ: bɔrse maam tɛdga aan gɔɔ naase se, naase kic bo 'tɛdki aan gɔɔ maama. Ey num naase lɛ 'tujumki te dim eyo. ¹³ Naase 'jeelki, ken maam m'ingɔ daanse ki se, kaad ken se maam m'kɔɔŋɔ. Naan ken se bo, maam m'taadseno Labar Jigan gen Isa *al-Masi se deet deet. ¹⁴ Naase 'dabarkiga taa maama ken maam kɔɔŋɔ se. Num gan te naan se kic bo, naase 'baatumki te eyo ɔɔ 'rɛsumki te eyo. Anum naase ɔkumkiro aan gɔɔ *kɔdɪn Raa, ɔɔ aan gɔɔ Isa al-Masi mala. ¹⁵ Kaad ken naane se naase maakse 'raapo; num taa di bɔrse naase maakse 'raap ey se! Ey num m'jeele ken m'ingɔ maakse ki se, ken ɔkki doobm ken jaay aki toodɪn kaamsege amdɛkiro kɛd kic num, kaadɪn naane ɛdumdɛkiroga. ¹⁶ Num bɔrse ken m'taadsen taar mɛt ki se bo, m'dɛlga debm taamooyse la?

¹⁷ Jee ken taadsen taar mɛt ki ey se, je aki ba a te naade. Num maak-saapm naade se, maak-saapm jig eyo. Gan ken naade tɛd bin se je ajeki gan te naapa, taa naase aki ba a te naade. ¹⁸ Bɛɛki se, ɔŋki jeege jaay taarden naade taad se mɛt ki num, dɔɔkki taarse daayum ute naade. Ken maam gɔtɔ kic num, bɛɛki se, taar se bo naase anki kɔkɔŋ maakse ki daayum. ¹⁹ Gaan maak-jemge, 'booyki m'asen deeke: maam se tɛr dabar dabar daala aan gɔɔ mɛnd ba a koojo. Dubar ken maam dabar taa naase se, maam m'je bini naase aki tɛdɪn aan gɔɔ al-Masi. ²⁰ Maakum ki se m'je m'tɛdɪn te naase jaay, m'jeel doobm taadɪna, ey num bɔrse se taar se ɔkum taad eyo.

***Dɔɔkɔŋ kaam dio ken Raa dɔɔk te jeege**

²¹ 'Deekumki tu, naase jeegeŋ 'jeki ɔki aki king do *Ko Taar ken Raa ɛdo Musa ki se: Ko Taar se naase 'jeel ɔkki mɛtɪŋ dey? ²² Kitap deek ɔɔ *Abraam se ɔk gaangen

gaabge dio: ken kalaŋ buliŋ bo oojiŋ wɔ ken kalaŋ goon mend gendiŋa. ²³ Goon ken buliŋ bo oojiŋ se, j'oojiŋ aan gɔɔ gaangen ba se paac. Gaŋ goon gen mend gendiŋ se koojiŋ tec te bin eyo. Anum goon se, Raa mala bo taadga taad Abraam ki wɔ utu aŋsiŋ keɗa. ²⁴ Raa je ajeki taadn te doobm nakgen deel se, naaŋ je deekŋ wɔ, mendgen dio se tec aan gɔɔ dɔɔkŋ kaam dio, ken Raa dɔɔk te jeege. Agar, mendiŋ ken bulu se, tec aan gɔɔ dɔɔkŋ Raa dɔɔko te *Musa do ko ken Sinai. Num gaan Agarge se j'oojden bo bulge. ²⁵ Agar, se naaŋ aan gɔɔ ko Sinai ken ute taa naaŋ Suge tu se. Wɔ ter naaŋ aan gɔɔ Jeruzalem ken utu iŋg bɔrse se, taa jeegen iŋg maak ki se naade bulge do Ko Taar ken Raa eɗo Musa ki se. ²⁶ Num gaŋ Jeruzalem maakŋ raa ki se, jeegen iŋg maak ki se, naade se bulge eyo. Kese bo naaŋ naajege wɔ naaŋ se bo aan gɔɔ koŋjege. ²⁷ Taa Kitap taad wɔ:

*Naai mend, mendkarta raap maaki, naai ken bii kalaŋ
naam te dubar kooj ey se tɔɔl nirli,*

*taa mend ken gaabiŋ reŋinga res se utu 'kɔŋ gaange den cir
mend ute gaabiŋa*.*

²⁸ Genaamge, bɔrse se naase 'tedkiga gaan Raage mala, aan gɔɔ Isakŋ ken Raa taado do dakiŋ Abraam ki, wɔ te aŋsiŋ keɗ se. ²⁹ Num gaŋ goon k'j'oojiŋ aan gɔɔ gaangen ba se paac se, lee dabaro goon ken j'oojiŋ te tɔɔgŋ *Nirl Raa se. Bɔrse kic bo utu bin kici. ³⁰ Num 'saapki tu Raa tap bo taad wɔ di maakŋ Kitap ki: 'Tuur mend bulu se ute gooniŋ naata. Taa goon mend bulu se kɔŋ kɔsn kaagŋ bee tele ute goon mend gendi se eyo.† ³¹ Bɔrse genaamge, naajege se k'gaan mend ken bulu se eyo. Num gaŋ k'tedkiga aan gɔɔ gaangen gen mend gendiŋ se.

* 4:27 Aak Eza 54.1. † 4:30 Aak Jɛn 21.10.

¹¹ Genaaenge, ken borse jaay maam m'utu m'taad taad metn taar kəjɲ pəndə num, gen di jaay jeege utu dabarum dabar rək se? Ken bin num gen di jaay k'lee k'taad metn taar kooy Isa al-Masi ro kaag ki ken lee tuj maakɲ jeege se. ¹² Jeegen ecse do Ko Taar ken Raa edo Musa ki jaay ə əki kəjɲ pəndə se, bɛeki num, m'je naade se təjɲ pənddege sum eyo, num k'l'əjɲ te gərumdege paac.

(Rm 8.1-14, 13.12-14)

¹³ Anum naase genaage, naase se Raa bo danseno taa aki kəjɲ dose. Num əŋkiga dose se əntə 'tedki nakɲ maakse bo jea. Num 'jeki naapa ə 'noogki naapa. ¹⁴ Taa Ko Taar ken Raa edo Musa ki paac se, tum do taar ken kalaɲ ese sum. Taar se ə: 'Je naapi aan gəə roi mala.† ¹⁵ Num ken naase jaay 'baagkiga tedn aan gəə daagen maakɲ kaag ken doɲ təə əs naapa se, əndki kəndə, ey num naase aki kutn naapa.

*əŋki rose *Nirl Salal* bo asen təəə

¹⁶ 'Booyki m'asen taada: əŋki rose Nirl Salal bo asen təəə, bin se naase aki kəjɲ tedn nakɲ daa rose bo je eyo. ¹⁷ Nakɲ ken daa ro debkilimi je se Nirl Salal je eyo, ə nakɲ Nirl Salal je se lɛ, daa ro debkilimi je eyo. Naaden di se ə tum kalaɲ eyo. Taa naan se bo naase ə 'tedki nakɲ ken naase 'jeki ro ki ey se. ¹⁸ Ken Nirl Salal bo təəəse num, naase aki kəjɲ tedn bulu do *Ko Taar ken Raa edo Musa ki ey sum.

¹⁹ Nakɲ ken daa ro debkilimi je se, naan toof tal. Nakgen naan je se: kɛesn naapm rɛɲ rɛɲ, nakɲ tuj debkilimi naan Raa ki, tedn nakɲ maakiɲ jea, ²⁰ daan maragge, oojɲ ronə, ted dekiɲ te naapa, mooy te naapa, ted maak-kilimi, je taamooyo, saap do ron ki sum, gaan te naapa, taariɲ ək metn naapa ute jeege eyo, ²¹ doɲ nakɲ

† 5:14 Aak Lb 19.18.

jeege, je kaay koono, kaam kəsə ə təd nakgen kuuy kic bo tec aan gəə naadegen se. 'Booyki m'əj se, ey num taar se m'taadseŋga taad tap m'ə: jeegeŋ təd nakgen bin se kəŋ kənd *maakŋ Gaar Raa ki eyo.

²² Num garj 'booyki, nakŋ kən Nirl Salal təd se: təd jeege je naapa, iŋg te maak-raapo, iŋg te lapia, tədde jee maakde deere, tədde jee bεε, jeel tədŋ bεε jeege tu, təddeŋ naade tuj ərmde eyo, ²³ tədde jee dalul ə bəəb ək rode; num Ko Taar kən Raa εdo Musa ki jaay ə əŋte tədŋ nakgen se num, gətə. ²⁴ Jee tədga gen Isa *al-Masi se, nakgen kən daa rode je paac se, naade rεsŋga. Gen naade ki num nakgen se paac ooyga te Isa al-Masi ro kaag ki. ²⁵ Kən naajege jaay j'iŋgki ute Nirl Salal num, j'əŋiŋki naaŋ bo ajeki təəə. ²⁶ J'əŋte magalki rojege ə j'ookki do naapge tu eyo ə j'əŋte tədki maak-kilimi do jeege tu.

6

K'noogki naapa

(Rm 2.3-11; Eb 6.10-12)

¹ Genaamge, kən əŋkiga nam jaay təd təd *kusiŋ num, naasen kən əkki *Nirl Raa se 'noogiŋki, taa naaŋ ade tərլ doob kən jiga. Num 'tədŋki te taar urlu. Naai debm aŋ noog se ənd kəndə ey num səm naai kic 'koocŋ maakŋ kusiŋ ki. ² Kən jee mətŋge maakse ki jaay iŋg maakŋ dubar ki num, 'noogki naapa. Kən 'tədŋkiga naaŋ se num, naase 'təd aaskiga taar *al-Masi. ³ Kən debm jaay aak roŋ, ə naaŋ sum bo cir jeege paac se, naaŋ se debm cεε, ə dərլ dərլ bo roŋa. ⁴ Naŋa kic bo aak kiŋgiŋa, kən aakiŋ jiga lε, bεεŋ naaŋ ki. Ey num kəŋ təəm roŋ te nam kuuy eyo. ⁵ Naŋa naŋa kic bo kəŋ kaakŋ naabiŋ kən *Raa εdŋ jŋ ki. ⁶ Debm kən lee dooy jeege te taar Raa se, jeegeŋ naaŋ lee dooyde se, bεeki num, aŋ kədŋ nakŋ jiga jigan naade ək se.

⁷ Ɔnte 'derlki rose, Raa se gen cɛɛp eyo; k'jeelinki kupm jaay deba ɔc se, aanga kaadn koj ki kic bo naan kojn naan se sum. ⁸ Ken bin num debm ken jaay tɛd nakɲ daa ron bo je sum se, naan se tec aan gɔɔ debm ɔc kɔɔcɔ ken tɛdga num utu kojn nakin se, gaɲ naan se utu kutn ron. Num debm ken tɛd nakɲ Nirl Raa je se, naan se tec aan gɔɔ debm ɔc kɔɔcɔ ken tɛdga num utu kojn nakin se kici, nabo gen naan se, kɔɲ *kaajɲ gen daayum. ⁹ Taa naan se bo j'ɔnte 'kɔɔrki gen tɛdn bɛɛ jeege tu ɔ j'ɔnte kɔɲinki doob ki ɔ ken kaadɲ jaay utu kaan se, nakɲ naaje j'ɔɔckiga kɔɔc se j'utu j'anɲi kɔɲina. ¹⁰ Bin num ken bɔrse kaadɲ utu se, k'tɛdki bɛɛ jeege tu paac ɔ ken tap tap se, j'ɔnte dirigki genaagen doobm al-Masi ki.

Pɔl taad naɲ taariɲa

(Plp 3.2-11)

¹¹ Aakki maktubm ken raariɲ magal magal se, kese maam mala bo m'raariɲ te jima. ¹² Jeegeɲ je ɔɔ aki *kojn pɔndɔ taa tɔɔg se, jee se je taa jeege aden tɔɔmɔ. Gaɲ ken naade jaay tɛd naan se, naade je j'aden dabar eyo taa kooy gen *al-Masi ro kaag ki se. ¹³ Ey num jeegeɲ tɔjga tɔj pɔndɔ kic bo, ɔɲ took iɲg te do *Ko Taar ken Raa edo Musa ki se ute doobiɲ eyo. Naade je j'asen tɔjɲ pɔndɔ se, taa naade an tɔɔm rodege*. ¹⁴ Ken gen maam ki se maam tɔɔm rom se taa kooy Mɛljege Isa al-Masi ro kaag ki kaliɲ ki sum. Taa naan se bo, nakɲ *dunia se ɔlum ey sum. Maam se m'aakiɲ aan gɔɔ nakɲ cɛɛ taa maam se m'ooyga ute Isa al-Masi. ¹⁵ Ken debm ɔjga pɔndɔ, lɔ ɔj te eyo, tɛd dim eyo. Nakɲ ken bɛɛ cir paac se, Raa tɛdjekiga k'tɛdkiga aan gɔɔ jee kiji. ¹⁶ Jeegeɲ ken uun doobm taar ken maam m'dooydeno ese

* ^{6:13} Kɔjn pɔndɔ gɔtn Yaudge tu se, kese doobm ken naade ɔl jeege uun Ko Taar Raade. Taa naan se bo naade tɔɔm rode.

se, ɔ̃ Raa aden kɛɔn lapia ɔɔ aden kɛɛj̃n doɔe ki ɔɔ do gaan
*Israelge tun jee Raage se kici.

¹⁷ Naan ki se nam ɔ̃nte kɛcum sum, taa ɔɔlgen rom ki se
taad ɔɔ maam se m'ɛɔɔga gen Isa.

¹⁸ Genaaenge, ɔ̃n bɛɛ gen Mɛljege Isa al-Masi se kiŋg ute
naase paac. *Amin.

Kitapm ken Raa doko kiji ute jeege New Testament in Kenga

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kenga

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Kenga

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

